Ч. 342 (13.881). Львів, четвер 20. грудня 1934.

Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·50 зол. Чвертьрічно 16·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Офіціяльне потвердження вістки про розстріли на Совітській Україні.

МОСКВА. 18. 12. ПАТ. Агенція ТАСС повідомляє з Києва, що на сесії колеґії найвищого військового суду УССР розглядали справу 30 (?) терористів, обвинувачених за підготову замахів проти большевицьких урядовців. Суд устійнив, що підсудні приїхали зза кордону з метою виконати терористичні акти на Совітській Україні. Підчас арештування викрили, що більшість підсудних мала револьвери і ручні гранати. Суд засудив 28 підсудних на кару смерти і конфіскату майна. Присуди смерти виконали. Проти решти підсудних ведуть додаткове слідство.

За розстрілами йде висилка на Сибір.

БЕРЛІН. Найближча рідня 66 розстріляних в Петрограді у числі 200 осіб, на основі постанови наркому внутр. справ, вислана в Сибір. Речинець заслання від 3 до 10 літ.

ІМЕНУВАННЯ АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

ЧІТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, ПАТ. Декретом конґреґації для справ східної церкви папа призначив О. ВАСИЛЯ МАСЦЮХА, дотеперішнього пароха в Горожанні Великій, пов. Рудки, апостольським візитатором для Лемківщини.

Номінація та є — делікатно кажучи — несподіванкою для всього українського громадянства, яке висловилось і через своїх леґітимованих представників, і через численні селянські депутації, і в пресі ясно й недвозначно проти тої номінації, як і взагалі проти креування окремого лемківського епископства.

Коли Закарпаття дістане автономію.

Як повідомляють з Льондону, на засіданні палати громад депутований Роберт Ґовер зголосив до міністра закордонних справ запит, що чувати з виконанням Чехословаччиною постанови трактатів у Ст. Жермен про надання автономії на Закарпатті. Мін. Саймон відповів на письмі, що статті трактатів Ст. Жермен про автономію Закарпаття внесено в цілости до статті 3. чехословацької конституції та що урядовців на Закарпатті покликують з місцевого населення. Виконання статтей про автономію чехословацький уряд відкладає до часу, коли ця країна зможе економічно справитися з видатками у звязку з автономним ладом.

Конґрес фашистів про боротьбу з жидами.

БЕРЛІН, 18. 12. ПАТ. У Монтре відбувся конґрес послів фашистів з 16-ох держав під проводом італійського посла Косельші. Метою нарад створити міжнародню фашистівську організацію. В дискусії виринули суперечки між представниками північних і середземноморських держав. Делеґати північних країв підкреслювали значіння традиції і культури північних народів, проти чого виступили делеґати південних країв. Провідник Косельші заявив, що ніхто не легковажить вартости культури північних народів. Метою нарад устійнити боротьбу з парляментаризмом, лібералізмом і марксизмом. Кожний нарід повинен зберігти при співпраці свої питомі народні прикмети. Конґрес одноголосно рішив вислати до Мусоліні привітну телеграму як творця фашизму. Конґрес візвав поширювати ідею корпоративного устрою у всіх державах. На внесок француської, бельгійської і норвежської делеґації залишено кожній державі свободу рішати у справах преси і моральности. Рішено не оголошувати загальної боротьби з жидами. Слід боротися тільки з тими ґрупами жидів, які шкодять матеріяльним інтересам тих держав, в яких мешкають і творять державу в державі та піддержують революційний рух.

На домагання мін. Тітулеску, який замешкав у тім самім готелі, що румунський делеґат фашистівської орґанізації „Залізна Ґвардія" поліція перевела в делеґата ревізію.

Прихильники Зіновєва найбільшими ворогами комуністів.

МОСКВА, ПАТ. Московські партійні організації на своїх сходинах ствердили, що атентат у Ленінграді на Кірова зорганізувала колишня опозиційна ґрупа Зіновєва, якої членом і виконавцем був убивник Кірова Ніколаєв. Резолюції називають терор цієї орґанізації фашистівським і білоґвардійським засобом боротьби. В листі до Сталіна московські комуністи запевняють про свою вірність і заповідають невблаганну боротьбу з ворогами партії. Комуністи називають прихильників Зіновєва найбільшими ворогами СССР. Орґанізація Зіновєва повстала в 1925. р. у Ленінграді й її зліквідував Кіров за лівий ухил. Хоча Ніколаєв був членом опозиції, в мотивах усіх присудів, виданих по вбивстві Кірова, називається засуджених білоґвардійцями, які приїхали частинно зза кордону. Преса підсувала, що участь в атентаті брали закордонні чинники. На Зіновєва, який перебуває в Москві, не посипались покищо ніякі репресії.

Викидають з партії арештованих чекістів.

БЕРЛІН, ПАТ. Ленінградська партійна орґанізація рішила усунути з окружного партійного комітету ОГПУ Медведя, його заступника Поміна та інших чекістів, яких арештували негайно по вбивстві Кірова за недостаточну охорону урядовців. Арештованих чекістів перевезли до Москви.

У Ленінграді арештували 3.000 робітників

З Риги повідомляють, що в Ленінграді ГПУ зліквідувало велику контрреволюційну орґанізацію, до якої належали головно робітники тютюнових фабрик. ГПУ перевело масові арештування між робітниками, яких число доходить до 3.000 осіб. Нова орґанізація намагається створити нову політичну партію під проводом колишнього провідника комуністів Орського, який тепер перебуває поза кордонами СССР.

Перед зміною уряду в Югославії.

БІЛГОРОД. ПАТ. Політичні кола сподіються, що уряд Узуновича подасться у вівторок до димісії. Хто буде його наслідником ще невідомо. Кандидатури мін. Єфтича як майбутнього шефа уряду не беруть в останніх днях під увагу. Найбільші вигляди стати премієром має ген. Живкович, але його прізвище викликує теж завваги.

Два табори європейської політики

Праґа, грудень 1934.

Як кожного разу, так і тепер головний інтерес дипльоматів, що зїхалися на засідання Ради Союзу Народів, не обмежувався лише до тих питань, які були на порядку засідання. Світовим, а головнож европейським дипльоматам йшло не лише про вирішення двох таких важливих для теперішньої европейської ситуації питань, як сарське питання та питання жалоби Югославії проти Мадярщини за марсельський атентат. Їх балачки, хоч правда не безпосередньо на форумі Союзу Народів, торкалися теж ще декількох відкритих европейських питань, а саме тих, яких пиняве вирішування безпосередньо зумовлює непевну, тяжку ситуацію в Европі.

До чогож довели ці їхні балачки? Про конкретні їх висліди годі нині сказати щонебудь певного, але на основі того матеріялу, який нам подають женевські кореспонденти европейської преси й на основі деяких дипльоматичних виявів чи там потягнень можна виробити собі доволі докладний образ сучасного стану політичної ситуації в Европі і теперішнього укладу політичних сил. А виглядає цей уклад ось як: На горизонті міжнароднього життя Европи зарисувалося два головні табори. Один із них, на чолі якого стоїть Франція, прямує до вирішення всіх відкритих европейських питань шляхом відомих вже нам плянів француської дипльоматії. Основою цих француських плянів є т. зв. Східне Льокарно і середземноморський пакт, що мав би бути льогічною консеквенцією майбутнього італійсько-француського зближення. Сюди належать теж ріжні стадії француськo-совітського зближення, якого остаточна концепція залежить від вирішення проблеми східного Льокарна.

На чолі другого табору стоїть Італія, а подекуди й Анґлія. Його політика змагає до того, щоб „старими методами найти нові шляхи" для розвязки всіх найбільше пекучих питань міжнароднього життя Европи. Є загальна думка, що Італії йде передовсім про зреалізування, в якійце не будьоб формі — давного пляну пакту чотирьох і то навіть за ціну вступу до нього Польщі та СССР, а Анґлія що раз то більше виразно виходить зі своєї резерви і починає проявляти щораз активнішу діяльність у т. зв. континентальній політиці. Змушує її до цього розвиток француськo-совітського зближення з одного боку, а питання озброювання Німеччини з другого. Чому Мусоліні вертається знову до погребаної концепції пакту чотирьох, на те склалося багато причин, з рішаючим моментом є те, що при сучасному укладі політичних сил в Европі Італія

боїться ізоляції в рямках т. зв. римських протоколів з Угорщиною й Австрією. На скоре зближення з Францією Італія не може розраховувати — Ляваль якось не зовсім йде слідами Барту й не дуже квапиться до Риму, а пробні бальони, що їх випускає Німеччина для зближення з Францією, цим разом своїми власними силами і без якогонебудь посередництва Італії, ще більше ослаблюють позицію Італії в міжнародній ситуації Европи. Панує загальна думка, що відновлення концепції пакту чотирьох це для Італії одинокий вихід, щоби вдержати своє місце в майбутньому укладі політичних сил Европи. Тактика англійської диплмоматії в дечім наближується до плянів Мусолінія, але вживає таких засобів, які лекше моглиб довести до повороту Німеччини до концерту европейської політики і яких кінцева ціль призвання німецьких зброєнь. У Женеві вже навіть говорилося про те, що Англія спробує облекшити Німеччині поворот до Союзу Народів, а тоді мала би бути скликана зараз конференція сигнатарів договору з 11. грудня 1932 в Женеві, де міністри Злучених Північно-Американських Держав, Німеччини, Англії, Франції й Італії погодилися на основах урівноправнення Німеччини. Це становище Англії поснлюється головно тим, що розбройна конференція не виправдала покладаних на неї надій. Ця конференція пяти держав мала би встановити який рівень озброєння мав би бути признаний Німеччині. Після цеї т. ск. підготовчої конференції, що малаб відбутися в Льондоні, зібралась би розбройна конференція в Женеві, якої завданням було би вирішити вже остаточно всі найбільше складні й досі спірні питання.

Переведення в життя такого пляну само собою не давало би Франції нічого, а зате вимагало би від неї лише багато уступок. Як рекомпензату за те Англія мала би заручити Франції, що Німеччина приступить до Східного Льокарна.

Чи все це є лише пляни деяких дипльоматів, чи конкретні конструкції для нового і тривкого уложення сил в міжнародньому житті Европи, покажеться щойно в часі січневих нарад у Женеві.

Женевський кореспондент „Лідових Новін", який в одній із своїх останніх дописів аналізує усі ці пляни і комбінації, звертає увагу на те, що оскільки всі вони не рахуються з ролею й позицією ані Малої Антанти ані балканського союзу, не можуть ніколи рахувати на зреалізування. Франція ніколи не погодиться на те, щоби з рішаючого вирішування найважніших европейських проблем виелімінувати Малу Антанту. Відношення Франції до Малої Антанти є зовсім іншого характеру, ніж відношення Італії до Мадярщини і цього Італія у всіх своїх комбінаціях не сміє забувати. Далі цей самий кореспондент звертає увагу ще й на те, що якщо тільки почнуть говорити про нове зброєння Німеччини, будуть мусіти заговорити і про зброєння Мадярщини й Австрії, а це у своїй консеквенції мусить зачіпити й ці міжнародні договори, які теж підписала Мала Антанта.

М-н.

З нашої кооперації.

ДОБРІ ВИСЛІДИ ПРОТИБОРГОВОЇ АКЦІЇ.

Управа Окр. Союзу Кооператив у Коломиї відбула в останнім часі 120 поїздок по кооперативах у справі припинювання боргів. Висліди цих поїздок такі, що на 70 кооператив 66 здержало вже боргування і тільки 4 боргує ще дальше. Стягання залеглих боргів іде теж поволі вперед. 57 кооператив поменшило вже свої борги на 11 тисяч зол. Можна сподіватися, що коли протиборгова акція піде дальше тим темпом у коломийськім районі, то цей запущений досі район скоро стане на ноги й отрясеться зі змори боргів, яка досі висисала з кооператив усі оборотові капітали.

ЗАКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ У РІВНОМУ.

В Рівному істнувала ще від 1931. р. споживча кооператива „Українське Хліборобсько-Торгов. Т-во". Кооператива розвивалася добре і не мала ніяких замітів від адміністраційної влади. Попсувалося все з хвилиною, коли в Рівному засвував свою „Районову Кооперативу" п. Волошиновський. Попри натиск адміністраційної влади, були неофіціяльні пропозиції щодо фузії „Українського Хліб.-Торг. Т-ва" з „Районовою Кооперативою". Колиж це не вдалося, рівенське староство закрило з днем 1. листопада ц. р. крамницю кооперативи „Українське Хліб.-Торг. Т-во", мотивуючи закриття її невідповідністю льокалю та небезпекою для життя і здоровля покупців з огляду на стан будинку, в якім міститься крамниця. До речі: в тім самім будинку мешкають найспокійніше в світі його льокатори.

ОБЕЗПЕЧУВАННЯ КООПЕРАТИВ ВІД ВЛОМІВ.

На 2.800 українських кооператив у Галичині обезпечено в „Дністрі" всього 542 кооперативи від крадежі та влому. Це дуже невелика скількість, тимбільше, що вломи та крадежі по кооперативах стали просто пошестю в останніх часах. Ми вже подавали про масові вломи до кооператив у Коломийщині. В жовківськім повіті було літом цього року 11 вломів до кооператив, у стрийському і самбірському повіті 20 вломів, у львівському 10. Досі виплатив „Дністер" нашим обезпеченим кооперативам понад 275.000 зол. відшкодування.

НОВА КООПЕРАТИВНА ФАБРИКА.

„Кооператива Інжинірських Робіт" у Львові урухомила на днях свою власну фабрику електричних батерій марки „ЕКО". Фабрика вивінувана у все потрібне уладження та досвідну електричну ляболаторію. Це новий крок у нашім кооперативнім промислі. Фірма „КІР" дає запоруку, що вироби будуть солідні та будуть дорівнювати чужим виробам.

КУРС КРАМАРСТВА ЦЕНТРОСОЮЗУ.

В днях 10.—17. ц. м. відбувся у Львові заходом Центросоюзу курс крамарства, у якім взяло участь 58 осіб з львівського повіту, в тім 8 дівчат. На курсі викладали фахові сили з Центросоюзу та Ревіз. Союзу Українських Кооператив.

В. Л.

„Партія веде" — літературу.

Ґенеральна лінія большевицької партії передбачує кермування всім життям Совдепії в Москві. Всі нац-республики — це передаточні інстанції. Коли виявиться якась нова справа, ще проводом партії не рішена, вони стоять на периферії безрадні.

Поет Рильський, ще поки в Москві не ліквідували Шкловського, був досить авторитетний. Нині, на творчій нараді з питань великої прози „звертався до авдиторії з нерозвязаним для нього досі питанням: чи придатні формальні засоби символізму (яких Рильському трудно позбутися) для відображення героїчної доби будівництва соціялізму" (з доносу: „І. Кулик „Література УСРР до зїздів").

Москва обертає совітські літератури в літератури кольоніяльні. Ініціятивна творчість стає привілеєм метрополії. Недавня більшовицька величина у Харкові, Коряк, видумав теорію про „перших хоробрих". Теорія ця проголошувала фундаторами пролетарської (не змішувати з робітничою!) літератури на Україні кількох письменників, що не були більшовиками. Більшовицький начотник Попов боронить первородства — москалів. Питається Коряка: „якже вони могли бути фундаторами пролетарської літератури, виникнення, істнування і розвиток якої можливі виключно за керівництвом партії більшовиків?" Людина думала прислужитись. Та московські хорти винюхали, що так говорить... український націоналіст!!!

За такі речі запроторили десь Кулика. Пропало їх більше за подібні ухили. Щасливий Кулик (він теж цю теорію підпирав) лишивсь якось на волі. Списав їх імена, та зі страху, всі з малої букви. Історію переказую, як приклад, що вважають більшовики за український націоналізм. А то у нас багато людей у цей термін вкладає зміст „буржуазний".

За комуністичною теорією національні літератури створила Москва. Про всяку мордву та чувашів може це і правда. В українців справа складніша. З пролетарською літературою ми вже бачили як собі раду дали. Але, що робити з Шевченком, Франком та Коцюбинським (до речі, приятелем М. Горкого)? „Особливо складно стоїть на Україні питання про... клясиків. Після того, як ми викрили шовіністів-літературознавців, нам частенько доводилося визначати на ново, когож треба визнавати за клясика, визначати справжнє місце кожного із них. Буржуазні літературознавці намагалися переконати нас, що мало не кожен український націоналіст, який страждав на пристрасть пописувати на дозвіллі і встиг своєчасно вмерти, має бути проголошений за клясика". Бездарні клясики! Ніяк не можна сказати, що їх не було. Були, тільки Кулик викрив, що часто у всіх їх писаннях „не знайти ні одного співзвучного з нашою епохою, з нашими цілями рядка!"

Винятково в обох пунктах згоджуємось з більшовиками: зрадницької „пролетарської" літератури наші письменники не творили, а ту, яку творили — та Москві ворожа. Москвофільство на Україні штучна, чужою силою прищеплювана орієнтація. Сталін добре бачить „слабость коренных коммунистических кадров на Украине" („Марксизм и национальный вопрос" ст. 173). Комуністи у нас: зайди та хруні.

Москва піклується своїми, особливо молодими, письменниками таксамо, як військом та промислом. Московського писаку В. Ставського (чи чули ви коли за такого ґенія?) післали вчити... Тичину, Рильського, Панча, Гордієнка... гагіографії комуністів. Зібрав хахлов і меле всяку чепуху. Але, позір. Каже, що Кремль нову (стару самозрозуміло) московську літературу знає „краще тут присутніх". Не звертаймо уваги на різку, якою поре змінովіхівців. Звернімо увагу на обставини на Україні. Ось Кулик доповідає „укра-

Дискусія в сенаті над зброєннями Франції

ПАРИЖ, 18. 12. ПАТ. Вчора почалась в сенаті дискусія над буджетом міністерства війни. Референт сен. Сарі заявив, що сенатська комісія ніколи не відмовляла кредиту на народню оборону. Франція не має заміру воювати, але мусить боронити свої кордони. Тому зорґанізувала оборонну армію, яка складається тепер з 460.000 вояків, з чого 130.000 боронить кольонії. Німеччина має 600.000 вояків, 700.000 резервістів. Крім того є ще 1,400.000 резервістів зі старших річників. Справді в 1935. р. французька армія буде більша ніж в 1934. р., але вже в 1936. р. військовий стан буде зменшуватися внаслідок меншого числа уродин зі світової війни.

Сен. Лемері, колишній міністр справедливости підкреслив, що чисельний стан французької армії не перевищає ставу з 1870 р. Німеччина має армію, яка дорівнює станові з 1914. р. Твердині не є якслід обсаджені ні не тягнуться безперервно здовж кордонів Франції. Бесідник домагається дволітньої військової служби.

Прем. Флянден заявив, що тепер не слід дискутувати над справою ефективів, хоч замало зроблено для оборони краю. Премієр бере під увагу консолідацію миру, міжнародню солідарність і діяльність Ліґи Націй. Франція не вирікається власної безпеки, але не легковажить теж міжнародніх ґарантій, на яких спирається мир у світі. Вкінці домагався закінчити дискусію, бо вона небезпечна так для зовнішнього як і для внутрішнього миру.

Парлямент приняв буджет і 800 міліонів франків як надзвичайний військовий кредит на зброєння. Цю квоту уряд поділить так: 615 і пів міліона на артилерію і зброєння, 48 міліонів на інжинірські роботи, 35 міліонів на придбання запасів харчів, 15 міліонів на санітарні уладження, 80 міліонів на муніцію і 6 і пів міліона на залізниці.

105 міліонів на прилюдні роботи.

ВАШИНҐТОН, 18. 12. ПАТ. През. Рузвельтові предложив спеціяльний комітет велитенський плян прилюдних робіт на 25 літ. До спеціяльного комітету входило 6 членів кабінету. На прилюдні роботи уряд видасть 105 міліонів долярів.

—o—

інським" потентатам про працю української письменницької молоді. Каже „У нас ще багато хиб,... але... працюють студії, видається чимало книжок молодих авторів тощо". А на це, прошу, голос із президії: „Яка їхня якість"? (Р. Л. ч. 2/3 ст. 219). Що їм Гекуба...

Щоб двигнути українську літературу заповідає Кулик... зменшення видань. По українськи будуть видавати тільки архитвори!

Московські письменники дбають за добірну мову у своїх творах. Останні націоналістичні події в Европі мали вплив і на московських націоналістів комуністів. Мову вичищують від усяких варваризмів, вульгаризмів і т. п. Згадаймо хоч виступ М. Горкого про пуризм у мові! А на Україні? І. Кулик бідкається ото перед своєю начитаною президією: „Зрізаний конус" нас змушували писати „стятий стіжок", перпендикуляр. — адже це інтернаціональне слово, — примушували писати „сторч", екватор — рівноденник і т. д. Це був навіть не український квасний патріотизм а патріотизм польської контрозвідки". (Р. Л. ч. 2/3 ст. 221). Кулик нагадує мені оту Бімба-хон з „Роману Міжгірря" І. Ле. Ця „студентка" раз дуже дивувалась, що білі говорять і... по французьки. Вона думала, що всі білі говорять тільки по московськи. Так і кортить спитати І. Ле: Чи не з Кулика це часом портрет? (Примітка для тих, що не вміють „по інтернаціональному", а виховувались в Европі: перпендикуляр — нормаля).

У „Радянській Літературі" (редактор той самий І. Кулик) якийсь ґепеуповець (знана рима: комуніст — чекіст) повчає Ледянка: Хіба ти не знаєш, не чув на кораблі, що таке а таке то явище на морі по московськи зветься „качка". Замість по українськи, — Ледянко ужив неольоґізму, — український критик, прошу, радить писати по московськи! Відомо, що у нас качка — моск. утка.

В своїй творчості український письменник мусить бути дуже обережний. Заки напише яке слово, мусить спершу добре обдумати його всякі значіння. Трапилось Остапові Вишні, що зачав підлабузнюватись до червоного Криму. І написав щось таке, що він бачив Крим покритий червоною чадрою. І — біда. Якийсь чекіст від літератури в „Р. Л." репетує: чадра? Цеж образ якогось там поневолення! О. Вишня каже, що Крим покритий червоною чадрою. Ergo: Остап Вишня образно назначає, що більшовики поневолюють радянський Крим. Результат таких льоґічних фіґур: „король українського гумору" під замком, чи ще живий? На Україні і оди небезпечно писати.

Тим паче щось критикувати. Зберуть москалі якусь там параду. Просять товаришів письменників щиро поскаржитися, що їм перешкоджає в їхній творчості. О. Слісаренко, добрий поет, але поганий політик, виліз на трибуну і давай викладати, що спеціяльно йому стоїть у його творчості на перешкоді... совітська влада. Мудра якась Д. Галушка, що про це нам розповідає, іменує О. Слісаренка „писарем українських фашистів".

Назар Гнатюк.

30 бомбових замахів.

ГАВАНА, 18. 12. ПАТ. Минулої ночі виконали в Гавані 30 бомбових замахів. Багато осіб ранених.

Димісія мін. Ефтича і Коіча

БІЛҐРОД, 18. 12. ПАТ. Поголоски про зміни в уряді Узуновича потверджуються. Нині зголосили свою димісію міністр закордонних справ Ефтич і міністр хліборобства Коіч. Причиною димісії розходження тих міністрів з більшістю членів кабінету на внутрішню політику.

Всі як один зложимо великий „Дар Просвіті" на її велику працю.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Канцлер Гітлер приняв на довшій розмові льорда Ротеміра в присутності Рібентропа.

— Мін. Саймон заявив, що британські військові відділи в басейні Сари не мають нічого спільного зі старшиною, вмішаним у заворушення в Сарбрікен. Інцидент зі старшиною не матиме ніяких наслідків.

— „Ліберте" впевняє, що на кордоні Чехословаччини і Литви німецька молодь від 18—25 років що суботи і неділі вправляється в стрілянні зі скорострілів та в киданні ґранатами.

— Італійський посол в Абісинії виїхав до Риму. Італія надіслала відповідь до секретаріяту Ліґи Націй на ноту уряду Абісинії в справі збройного конфлікту між італійськими та абісинськими військами.

— У Біробіджані відбувається конґрес совітської, автономічної жидівської республики.

— У Светеезьорах застрілили начальника поліції Ґріштенаса.

— Китайські комуністи вбили кількох японських місіонарів.

ПРО „БРАТСТВО ТВЕРЕЗОСТИ".

З ПРИВОДУ 25-ЛІТТЯ Т-ВА ВІДРОДЖЕННЯ.

II.

На основі таких пастирських зазивів міг би хтось догадуватися, що в XVIII. ст. певно духовенство найбільше віддавалося алькоголізмові. Такий здогад був би бодай з огляду на наше духовенство актом пониження його. Воно ж завсіди стояло осторонь тих великопанських кругів, які в першій половині XVIII. ст. у звязку з масонськими льожами організували „Братства ворогів тверезости", напевне не втягали туди наших духовних осіб, як не втягали їх сто літ пізніше на Україні до „Товариства мочемордів" (гл. K. M. Morawiecki: „Bractwo wrogów wstrzemięźliwości" в „Kwartalnik-у historyczn-ім 1934/III). Колиж наші епископи, промовляючи в справі тверезости, зверталися передовсім до священиків, то вони робили це згідно з принятим у Польщі з давен давна звичаєм мати тут на оці не так низи, як передовсім верхи суспільности.

На поведенні своїх верхів залежало громадянству ще у XVIII. ст. без порівнання більше, ніж на поведенні низів — мужицтва. Знайшло це свій вираз і в польській літературі XVII.—XVIII. ст. Залишаючи на боці скучні речі, пригадати можна хочби дуже популярну бо аж тричі в першій половині XVII. ст. друковану брошуру Петра Відавського-Венжика п. н. „Lekarstwo na uzdrowienie Rzeczypospolitej" (Краків 1649). Є це, правда, сатира. Алеж предметом популярної сатири буває по справедливости минуле, що сталося загально відоме. Отож у тій сатирі подано між іншим „Uniwersał poborowy", де між іншим читається: „Naprzód aby żadnego pijanicę do rady nie brano, ani mu urzędu nie dawano", бо пяному ані судити ближнього годиться, ані йому таємниць до відома подавати не вказано. „A tak każdy, który się opije aby dał poboru złotych dziesięć, to iest, kiedy winem, małmazyą. A kiedy gorzałką, złotych pietnaście. Bo panom senatorom sromota pić gorzałki. A kiedy piwem, złotych pięć... Szlachta nie może się też upiiać, tylko co maiętniejszy, y to, któryby się zbytnio upił, powinien poboru dać złotych dwa. A który, upiwszy się, zwadę czyni złotych dwanaście. Który żonę stłucze, upiwszy się, złotych sześć. Ci zaś, co kmieci nie maią, a pieniędzy do tego, niechay wina ani małmazyey nie piią, chyba kiedy przy wielkich Paniech pożywić się mogą".

Ціла осторога перед пянством звернена сатириком, як бачимо, виключно до польського панства, з якого згодом виклюнулося „Братство ворогів тверезости". Мужиком, хочби він і на смерть запивався, сатирик не журився. Не журився ним ніхто і в XVIII. ст. Він міг завсіди пити й пив, бо кудиж мала подіватися та горілка, що її доставляли ті панські горальні, без яких у нас тоді не могло обійтися, по обрахунку Юл. Качковського, ні одно містечко (гл. („O fabrykach i rękodziełach w dawnej Polsce" в „Przegląd-і bibljogr.-archeologiczn-ім Варшава 1881). Противитися тому, що мужик, панський підданий, пе горілку й призивати його до тверезости було би те саме, що школити панським інтересам, підкопувати їх маєтковий стан, словом — піднімати бунти. Тимто й пояснювати собі можна здержливість кат. духовенства XVIII. ст. у поширюванні тверезости серед народа. Тому й місії наших оо. Василіян, покликані до праці на українських землях Францискoм Салезієм Потоцьким перед Коліївщиною з 1763 р., хоч не легковажили собі боротьби з пянством народа й намічували її в програмі своїх проповідей (гл. „Methodus Missionum O. S. B. M.". Почаїв 1772), мусіли почуватися в тій боротьбі не вповні свобідними й не могли досягнути пожаданих успіхів своєї 20-літньої праці. Коли в 1783 р. оо. Василіянам заборонено уладжувати в Галичині якінебудь місії й почало плянувати їх світське духовенство, воно поза пляни не йшло; тільки й сліду лишилося по собі, що книжку п. н. „Naczątki żytyia nebesnaho na zemły" (без місця й року видання), яка є перекладом польської книжки кс. Шимона Майхровича, надрукованої в другому виданні в Бердичеві 1778 р. п. н. „Początki życia niebieskiego na ziemi".

III.

На те, щоб не пан, але мужик удостоївся покликання до храму тверезости, треба було дочекатися аж наслідків французької револю-

Вісти з Рідної Школи.

ЗБІРКА НА КОЛЯДУ РІДНІЙ ШКОЛІ.

Львівське Воєвідство прислало до Головної Управи Р. Ш. своє рішення з 18. XII. 1934. ч. BP. 4/464/34, яким дозволяє на переведення прилюдної збірки у грошах і натураліях у громадах своєї области в часі **від 6-го до 13-го січня 1935.**

Тому, що ця збірка становить найголовніше джерело доходу Рідної Школи, звертаємося з проханням до всіх громадянських чинників, у першу чергу до наших Кружків Р. Ш., щоб вони підготовили місцеве громадянство на те, що з огляду на зріст видатків Рідної Школи цьогорічний вислід коляди має бути дійсно видатний. У місцевих кругах треба заздалегідь поборювати всякі прояви недисциплінованости, а головно не допустити до розділу збірки на інші, хочби які корисні, але нерідношкільні цілі. Імена громадян, що будуть у даній місцевості переводити цю збірку, треба подати негайно до відома Кружкові Р. Ш. в повітовому місті для підписання потрібних уповноважень у місцевому старостві. Всі потрібні друки перешлемо цими днями виключно до Кружків Р. Ш. у повітових містах.

Ближчі вказівки подамо в письмі Повітовим Союзам (Кружкам) Р. Ш.

ЗАЛІЗНИЧА ЗНИЖКА ДЛЯ ДЕЛЕҐАТІВ НА ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД Р. Ш.

Повідомляємо, що як Дирекція Залізниць у Львові, так і Міністерство Комунікації у Варшаві **відмовило залізничої знижки** на переїзд з місця осідку делегатів до Львова і назад. Одначе ця обставина не повинна зражувати вибраних делегатів. Усі як один повинні виконати свій громадянський обовязок і явитись на Загальному Зізді Р. Ш.!

Головна Управа Рідної Школи.

Велика змова комуністів у Болгарії.

АРЕШТУВАЛИ 500 ОСІБ.

СОФІЯ, 18. 12. ПАТ. Поліція викрила в Глекові комуністичну організацію і арештувала 325 цивільних осіб і 175 військових. Підчас ревізії в помешканні арештованих поліція знайшла склади зброї, муніції і вибухових матеріялів. Змовники хотіли викликати в касарнях бунт, арештувати старшин і озброїти цивільне населення. Підчас арештувань не було ніяких інцидентів.

Масові арештування комуністів на сов. Україні.

МОСКВА, 18. 12. ПАТ. Контрольна комісія партійних орґанізацій у Дніпропетровську викинула з партії багато прихильників Троцького і Зінов'єва. Всіх усунених з партії ҐПУ арештувало.

ції. Що-йно вони привернули мужицькому народові людське достоїнство, вчинили його побут предметом студій, недавньому сміхованцеві визначили поважну ролю в письменстві й заставили визначних представників інтелігенції думати про поліпшення його долі. Та більше всього невдачі перших польських повстань для відзискання утраченої державности повчили організаторів їх, що без притягнення простого народа до участи в повстанні — воно ніколи не вдасться. Отож і почали вони працювати в тому напрямі вже в 30-тих роках мин. століття.

Приєднуючи для справи повстання простий нарід по селах, треба було поступати дуже обережно. Треба було берегтися не лиш чужих, себто поліційних органів заборчої держави, але часто й своїх, що противилися повстанням. А на шож здалася й найбільша обережність, коли обдарований повним довірям мужик зараз на другий день по п'яному в коршмі похвалився всім, що тільки знав? От і прийшло висланникам революційних організацій на гадку наперед брати з наміченних осіб присягу на тверезість, а щойно потім довірочно говорити з ними й притягати їх до революційних братств тверезости. З недовірям могло дивитися на те правительство, але виступити проти самої пропаганди тверезости було ніяково, бож не виступали проти неї інші держави. Бентежила несподівана тверезість народа власників великих горалень, алеж зараз і почули таки від своїх, що це їм справедлива нагорода за їх байдужне відношення до народньої справи. Так і росли революційні братства тверезости як гриби по дощі в цілій Галичині, почавши від околиць Кракова й Вадович, а скінчивши на округах Бережан і Тернополя. Завдякиж зростові тих братств виростав щораз вище й авторитет тих духовних осіб, що ставали на чолі кожного братства. А це вже могло декому більше не подобатися.

На основі довірочних звідомлень вадовицького старости з місяця червня 1844 р. львівське намісництво набрало переконання про небезпеку братств тверезости, заснованих польським духовенством. Тодішній намісник архикнязь Фердинанд д'Есте заразже скористав з нагоди зїзду всіх галицьких владик на Постулятовий зїзд до Львова й порішив з ними протидіяти польським братствам тверезости засновуванням такихже братств у всіх парохіях обох обрядів під контролею церковних властей і за їх відповідальністю. Ось тут джерело нової антиалькогольної акції й наших українських владик; тут причина видання митрополитом Мих. Левицьким в 1844 р. поучення для душпастирів, як вони мають поступати при оснуванні по парохіях братств тверезости й при заприсяганні парохіян на тверезість. Колиж о. Богачевському, котрий писав про той почин митрополита Левицького, невідомий був звязок між тим почином і постановою австрійського правительства, то не дивниця, що й пізніше зацікавлення стрийського староства пропагандою тверезости видалося йому чимось незвичайним. Вонож буде самозрозуміле й невиїмкове, коли скажу, що постановою уряду були зобовязані всі парохи не лиш організувати братства тверезости, але й подавати урядові через консисторію докладні звіти з досягнень своєї організаторської праці й оправдувати всякі занедбання [„Aus Galizien", Липськ 1851].

Як якась пошесть — каже барон М. Саля — поширилися тоді братства тверезости по всіх західних сторонах Галичини з нечуваною скорістю, коли навпаки поширенню їх у східній Галичині гр.-кат. духовенство присвячувало значно менше енергії, наслідком чого й мало менші успіхи. [M. Freiherr v. Sala: Geschichte des polnischen Aufstandes vom Jahre 1846", Відень 1867]. Нас це не повинно дивувати. Між польським населенням західної Галичини вже перед 1844 р. вели жваву пропаганду тверезости польські революціонери, а в 1844 р. вони її гільки зміцнили, не дуже оглядаючись на невдоволення панів дідичів, дарма, що там за ними ставали й державні установи, нерідко розвязуючи вже в 1845 р. польські братства тверезости. [Dr. O. Barański: „Krwawy rok". Biblioteka Powszechna W. Zukerkandla, ч. 202—206]. У Східній Галичині відома льояльність українського населення до 1844 р. спиняла його перед приставанням до братств тверезости, основуваних поляками, а й гр.-кат. духовенство почувалося не в порівнанні більше залежним від власників горалень, польських дідичів, тож і не дуже важилося без спонуки правительства починати боротьбу з алькоголем.

Як там воно й не було, офіціяльно-церковні братства тверезости здержали українських селян від участи в тім кривавім русі 1846 р., що так і зветься кривавим роком мазурщини [„Polnische Revolutionen. Erinnerungen aus Galizien" Прага 1863]. Після того руху, чи — краще сказати — після тої різні, що її австрійське правительство в ціли здавлення польських революційних починів руками таки польського селянства виконало, братства тверезости явились уже зайвими. В Австрії для них почалася доба занепаду, а в Росії, де їх завсіди підозрівалося в революційній роботі, вони зустрілися з гострими заборонами правительства особливо перед вибухом нового повстання з 1863 р. Там локликувалися навіть на неперевірений вислів якогось галицького старости, що мав сказати: „Такі братства, коли їх політично оцінювати, ледви чи пожадані; вони же творять роздор серед населення. Одні п'ють, другі ні!..." [„Roczniki Polskie" т. IV., Париж 1865].

(Кінець буде.) Василь Щурат.

З ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ.

Загальні Збори Видавничої Спілки „Діло".

В понеділок 17-го грудня ц. р. в год. 5. пополудні відбулися чергові звичайні загальні збори Видавничої Спілки „Діло", кооперативи з обмеженою порукою у Львові. Збори відкрив голова Надз. Ради **п^{o}с. д-р Дмитро Левицький.** На вступі присвятив згадку двом помершим у цьому році членам Спілки, а саме, пок. акад. **Михайлові Грушевському і радн. Романові Сосновському.** Цю згадку вислухали присутні стоячи. Потім ствердив правильне скликання зборів і перейшов до наміченого денного порядку, покликавши на секретаря зборів **інж. д-ра Евгена Храпливого.**

По відчитанні протоколу з минулорічних загальних зборів, який збори апробували, прийшов до слова о. крил. **Дамян Лопатинський** для зложення справоздання з діяльности за минулий рік. Потім відчитано звідомлення контрольної комісії разом із внесенням на уділення абсолюторії уступаючій управі за минулий діловий рік.

Над звідомленням із діяльности відбулася дуже річева й поважна дискусія, в якій забирали слово: **дир. Лесь Кульчицький, д-р Михайло Волошин, дир. Ярослав Колтунюк, о. Дамян Лопатинський, інж. Юліян Мудрак, п. Михайло Стефанівський, ред. Василь Мудрий, д-р Евген Бурачинський, д-р Степан Федак та інші.** По дискусії загальні збори уділили абсолюторію управі за затвердили преліміна́р буджету Спілки на черговий діловий рік.

До Надзірної Ради вибрали збори на основі нового Статуту Спілки девять (передтим було 7) членів, а саме: **д-ра Дмитра Левицького, д-ра Костя Левицького, д-ра Михайла Волошина, інж. Юліяна Мудрака, Володимира Целевича, Володимира Кузьмовича, інж. Евгена Храпливого, Михайла Стефанівського і Михайла Галібея.**

На заступників вибрані: **д-р Ст. Біляк, д-р Михайло Терлецький і Дмитро Великанович.**

До Контрольної Комісії ввійшли: **през. Володимир Децикевич, Михайло Таранько й Онуфрій Пащак.**

В год. 8-ій вечором збори закінчилися.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ГРУДНЯ 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 52

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

Багато успіху мали на сцені особливо вокальні твори, з яких давали досі співні комедії або оперетки, та оригінальних в репертуарі нашого театру було небагато; переважно були старі мельодрами, що уважалися вже тоді анахронізмом і не підходили під смак публики. До вистави опери не було у нас тоді сил, — ставили лиш одну: Артемовського „Запорожця за Дунаєм"; та і для „Запорожця" сили звичайно не вистачали.

В польськім театрі у Львові, якого репертуар був звичайно міродатним для цілого краю, ставили комічні опери або оперетки, що мали велику симпатію в публики і давали знамениту касу. Це задумав ввести також і в нашім театрі Гриневецький і поставив дійсно кілька оперетток з дуже добрим успіхом, бо ходила на них громадно також польська і жидівська публика. Не було це ані з національного, ані з мистецького становища пожаданим придбанням для сцени, та Гриневецький виходив з того погляду, що, побіч немаловажних касових оглядів, промовляє за ним і те, що цим способом зуміє він вишколити сили для опери. Цієї мети не довелось йому осягнути, бо зійшов у молодім віці зі світа, та за його наслідників, найперше за Біберовича, особливож за Стадника, почали виставляти у нас дійсно поважні опери, і то деякі навіть з дійсно гарним мистецьким успіхом. Мені це становище Гриневецького промовляло до переконання під умовиною, щоби з тих оперет виставляти лиш такі, що мають справді музикальну стійність, за що він і дійсно старався.

На його прохання виготовив я переклад і підклад під музику з трьох оперетток: „Барон Циганський" Штравса, „Мікадо" Сулівана і „Лицар щастя" Чібульки. Уважаю цю роботу за гріхи моєї молодости, що трапляються кожній людині. Рівночасно старався я вже за дирекції Біберовича довести до вистави Лисенкової „Різдвяної ночі". Ще в 1888 р. листувався я в тій справі з Лисенком, який прислав мені зладжений під його наглядом у Києві відпис нот. Відтак близько два роки тревала наука, над якою ввесь персонал працював у поті чола. Вкінці виставлено цю оперу в перших днях 1890 р. в Станиславові. Показалося, що її виконання переходило сили нашої сцени і що опера є дійсно незвичайно трудна та вимагає незвичайно рутинованих сил. Повторювали її в нашім театрі і в тім році і в пізніших, тоді, як уже театр давав і інші опери, але виконання „Різдвяної ночі" не могло ніколи бути вповні вдоволяюче. Сили нашого театру, що зуміли вивести такі опери, як „Фавст", „Жиняк-так вивести такі опери, як „Фавст", „Жидівка", „Евген Онєгін", „Мадам Батерфляй", не могли побороти трудношів у „Різдвяній ночі".

Ще одну річ хотів я в тім часі перевести, а саме — приєднати на гостинні виступи Заньковецьку. Та це не вдалося. Велика артистка ставила умовини безперечно не за великі на її галант, та неможливі з огляду на тодішні відносини нашої сцени, вимагаючи по сто рублів від вечора, крім кошттів подорожі. Того наш театр тоді не міг дати і ми мусіли з жалем розпрощатися з цією думкою. Побачили ми Заньковецьку у нас за кілька літ, як дирекцію нашого театру обняв Садовський.

В 1890 р. зложив я театральний реферат з щирим жалем і моїм, і самого театру, до якого я задержав на все своє життя велику зичливість та зацікавлення.

В часі, як я був театральним референтом, зайшов дуже характеристичний епізод для оцінки тодішніх відносин і поняття серед нашої суспільности. Театр був в осени 1889 р. в Перемишлі, звідки на зиму мав приїхати до Львова. В Перемишлі віддав дирекції, яку вів тоді Біберович, Григорій Цеглинський до вистави свій свіжо написаний твір, комедію „Аргонавти". Зміст її був з життя священиків, а саме представлено там питомців, що спекулюють на віна, звідки й назва „Аргонавти". Поза цим життя священичих родин представлено там з найкращої сторони, а побіч питомців-аргонавтів виведено також таких, що дивляться на подружжя з чисто ідеальної сторони. Розвязка песи лежала в тім, що посажна панна, донька священика, прихиляється саме до ідеально настроєного женяха, а аргонавти дістають обзиву.

Комедія написана була в зовсім приличнім тоні і не могла діткнути навіть дуже дразливих. Та вже сам факт виведення священиків і їх ро-

Учительство і неполітична громадянська діяльність.

У справі уможливлення громадянської праці учительству „Рідної Школи" інтервеніював у Кураторії ЛШО представник Головної Управи „Р. Ш." інсп. В. Кузьмович і дістав вияснення, яке оголошуємо:

Учительство „Р. Ш." і взагалі учительство, отже й державне, може брати участь у неполітичній громадянській діяльності на культурно-освітньому, економічному і кооперативному полі і за те не можна потягати його до якоїнебудь службової відповідальности. Це вияснення подано до відома відповідним органам державної шкільної адміністрації.

ПРЕЗИДІЯ ГОЛ. УПРАВИ „РІДНОЇ ШКОЛИ":
Іван Галущинський, голова
Д-р Мирон Коновалець, секретар.

Про фронт Паліева зі скоронадщиками і нараду з 10 ц. м.

Редактор „Перемоги" і „Батьківщини" Дмитро Паліїв прислав нам на підставі § 19. спростування, яке ми теж вчора негайно помістили. Зробили це тим радше, що те спростування нічого не спростовує. А саме п. Паліїв заперечує, наче би він був на нараді редакторів газет Скоропадського, що відбулася 10. ц. м. у Львові. Тимчасом ніколи ми не твердили, що на тій нараді Дмитро Паліїв особисто був. Допускаємо теж, що він про цю нараду й не знав. Колиж ми твердили, що на тій нараді „устійнено спільний фронт" кількох часописів, між якими й назвали згадані часописи Дмитра Паліїва, то це правда: бо Дмитро Паліїв сам уже передтим до такого фронту перся.

Суть не у тому, чи Дмитро Паліїв на якійсь нараді був чи ні, але у тому, що пишуть, чорним по білому, під чим підписуються і за що як редактори даних часописів відповідають. Це єдино міродайне і воно саме свідчить про факт існування несамовитої спілки Паліїв—Назарук—Греголинський—Гладилович. Вчора ми цитували вступну статтю з останнього числа „Батьківщини" в палкою обороною Павла Скоропадського та одночасно другу велику редакційну статтю з останнього числа „Хліборобського Шляху": і тут і там наче одна рука писала міркування на ту саму тему, яка донедавна бачила Дмитра Паліїва й Івана Гладиловича на двох протилежних бігунах.

Дальші інформації в справі вписів

до хліборобського ліцею з українською мовою навчання.

В продовженні інформацій, які ми подали в ч. 339 „Діла" з 17. грудня ц. р., подаємо дальші подробиці про ліцей та вписи до нього, які приносить агенція „Всхуд".

Ліцей має для цілей практичного вишколу власне господарство фільварчного типу з ділянками рільничою, годівельною, городничою та варстатами. Навчання відбуваються засадничо в українській мові, при чому окремий розпорядок визначить, які предмети будуть викладати по польськи.

Основу програми ліцею творить ширше і глибше ведена практична й теоретична наука: ґрунтознавства, управи ріллі й угноєння, управи рослин, городництва і садівництва, управи лук і пасовиськ, основ лісівництва, годівлі тварин, сільського будівництва, рільних меліорацій, організації сільських господарств фільварочних і селянських під оглядом технічним, адміністраційним і торговельним. Програма бере під увагу життя села і його організаційні елементи. Крім цього вчитимуть загально освітніх предметів.

До першої кляси ліцею, як ми вже подавали, можуть бути приняті кандидати, які в календарнім році покінчать принайменше 17 літ життя, а не переступили 21 літ, представлять свідоцтво покінчення щонайменше 6 кляс загально-освітньої середньої школи, або іншої школи, признаної за рівнорядну міністерством освіти, представлять доказ відбутої, зорганізованої, хліборобської практики, признаної шкільною владою, викажуть належний фізичний розвиток та здадуть іспит у звязку з відбутою практикою.

Кандидати мають внести подання в справі принять до ліцею найдальше до дня 10. лютого 1935 на руки Кураторії Львівської Шкільної Округи.

До подання треба долучити: власноручно написаний опис життя; свідоцтво моральности, якщо від покинення школи минуло більше ніж рік; письменний дозвіл родичів або опікуна на вступлення до школи; докази, що кандидат має подані вгорі умовини для його приняття; доказ на вплачення оплат, що обовязують нововступаючих учнів.

Шкільні оплати такі: такса за вступний іспит 5 зол., такса за психотехнічну провірку 2 зол. Учні вплачують адміністраційну таксу 220 зол. річно. В надзвичайних випадках, коли кандидат не може сповнити цих умовин, рішає міністерство освіти.

Для кандидатів, що хотять вступити до І-ї кляси, організує міністерство освіти вимково в часі від 15. лютого 1935 до 30. вересня 1935 скорочену практику в шкільних господарствах державних і самоврядних господарських шкіл. В поданнях про приняття треба рівночасно умістити додаткове прохання про визначення практики в одній з господарських шкіл. Кандидати, приняті на практику в шкільних господарствах, дістають цілковите удержання і мешкання в шкільному інтернаті за оплатою 30 до 40 зол. місячно. Практикантів обовязує фізична праця у визначених ділянках шкільного господарства і пристосування до регуляміну практик, що обовязують у даній школі.

ОСІДОК ХЛІБОРОБСЬКОГО ЛІЦЕЮ.

Аг. Всхуд повідомляє: У звязку з постановою створення державного українського хліборобського ліцею й оголошеними умовинами приняття учеників до ліцею вже в найближчих днях буде відома остаточна постанова в справі вибору місця під будучий ліцей та господарські уладження.

дини на сцені видався декому нарушенням поваги того стану. Особливо тяжкі заміти піднеслися серед москвофілів та їх преси, яка добачувала в тім навіть „нігілізм" — і сипнула цілим арсеналом їди в сторону театру, його управи „Руської Бесіди" і взагалі народовців. Коли опісля театр приїхав до Львова, виринуло питання, що робити з „Аргонавтами" у Львові: ставляти їх чи ні? Рішати це мав виділ „Бесіди". Я як референт був безумовно за виставленням, та у виділі були дуже перелякані люди, особливож голова д-р Целевич вітрив усюди якусь небезпеку і був уже статтями москвофільської преси дуже перепуджений. Вкінці видумав виділ більшістю голосів ось-яку штуку: піддати „Аргонавтів" духовній цензурі і в тій ціли зааранжувати виставу при замкнених дверях з доступом лише для членів виділу і знавців, запрошених зпоміж духовенства.

Це сталося. Одного вечора зааранжовано виставу в салі товариства „Frohsinn". На кріслах в авдиторії засіли каноніки, ректорат семинарії, катехити і ще деякі з духовенства. По скінченні песи мали духовні видати свій осуд, до якого мало пристосуватися рішення виділу „Руської Бесіди". Осуд випав відемно і песа мусіла зійти з репертуару. Автор Цеглинський був цим дуже вражений і я також відчував це, що ми знижуємось до недостойної ролі, допускаючи при кінці XIX. ст. таку цензуру на сцені „Народнього Театру". Та це було характеристичне для понять і світогляду тодішніх народовців.

(Далі буде).

Німецькі творчі сили в розвитку Польщі.

Dr. Kurt Lück: DEUTSCHE AUFBAUKRÄFTE IN DER ENTWICKLUNG POLENS. Forschungen zur deutsch-polnischen Nachbarschaft im ostmitteleuropäichen Raum. Ostdeutsche Forschungen herausgegeben von V. Kauder. Bd. I., Plauen im Vogtland (друк. в Познані) 1934, 8° XVII + 680 стор. з 10 мапами й 45 ілюстраціями.

I

Для українського читача не буде зайвим пізнати працю молодого німецького дослідника д-ра Курта Ліка (Lück) про німецькі творчі сили в розвитку Польщі, що появилася накладом Ґінтера Вольфа (Günther Wolff) у Плявен (Фоґтлянд, південно-західня округа Саксонії), як перший том видаваних Віктором Кавдером „Східньо-німецьких Дослідів". Свою працю присвятив автор німецькому Історичному Товариству в Познані з приводу пятьдесятиліття його існування, передмову до неї крім видавця написав ще й президент данціґського сенату д-р Герман Равшнінґ

В першу чергу обговорює автор німецько-руські взаємини до 1340 р. та стан Польщі в тому часі. Слід зазначити при тому, що автор тримається строго історичних назв нашого народу; для його означення в княжій добі вживає середньовічного німецького вислову „Reussen", для новіших часів — сучасної нашої національної назви і про те, що Україна в середньовіччі називалася Русю, інформує в початковій примітці своїх читачів. Для означення росіян уживає спершу назви „Moskowiter", для новіших часів „Russen".

Автор вичерпує джерела й літературу і тому можна піднести тільки незначні заміти з приводу сміливого вирішування автором спірних або нерозвязаних ще питань у дотеперішній історіографії. Одначе й цієї помилки не робить автор самовільно, тільки під впливом неоснованих на джерелах думок інших істориків. Ось так пише Лік, що галицький князь Ярослав Осьмомисл (1153—1187) піддався під зверхність цісаря Фридриха Барбаросси (с. 9), а в примітці вияснює, що історики В. Абрагам і С. Томашівський уважають згаданого в німецькій хроніці т. зв. „Gesta Friderici" (Mon. Germ. SS. XX, 492) під роком 1165 руського князя за Ярослава Осьмомисла і хоча М. Грушевський сумнівається в цій справі, він прилучується до думки двох перших. Справді на основі неясної хронікарської вістки "Rex Bohemie quendam de regulis Ruthenorum sue presentie obtulit, eiusque illum ditioni subiecit", Абрагам (Powstanie organizacji kościoła łacińskiego na Rusi. Львів 1904, I, 90) висловлює думку, що тим руським князем, який прибув разом з чеським королем у 1165. р. на віденський зїзд, щоби зложити чолобитню цісареві був правдоподібно галицький Ярослав. Але Грушевський (Історія України-Руси, II., 2-ге вид. Львів 1905, с. 442) дотично цієї хронікарської вістки пише: „Це вказівки занадто загальні, а можна думати, що галицького Ярослава не означували би такими неясними і малозначними словами, як quidem regulus Ruthenorum. Тому ця гадка, висловлена Абрагамом, лишається гіпотетичною". Томашівський, який не мав інших джерельних даних, написав у свому нарисі „Української Історії" (I., Львів, 1919., с. 79) ось що: „Незнані нам ближче причини привели Ярослава у ближчі зносини з цісарем Фридрихом I. (1152—1190), які довели до того, що він признав над собою ленну зверхність Гогенштавфа (1165)".

Томашівський, що видав свій підручник історії в часі наших останніх державних змагань, виявив у ньому тенденцію виказувати ленну залежність княжої галицької держави від німецької династії Гогенштавфів. Він висловив це один здогад, що Роман Мстиславич, „займаючи Галичину, мабуть відновив стару ленну звязь з цісарем" (с. 88). На основі цього здогаду приймає д-р Лік (с. 10) без ніяких застережень ленну залежність Романа від Гогенштавфів. Тимчасом у хроніках з XIII. стол. титулується Романа так

само, як і цісаря Филипа Гогенштавфа (1198—1208). Хроніка Альберика з Труа-Фонтен називає його „Rex Russie Romanus“ (Mon. Germ. SS. XVI. 885), подібно, як Гальберштадська хроніка згадує, що „rex“ Филип Гогенштавф призвав собі на поміч проти Оттона IV. з д. Вельфів чехів та інші народи (ibid. XXIII, 116). На основі цієї вістки можна здогадуватися, що Роман воював з польським князем Лешком, який держався Вельфів, як союзник Филипа Гогенштавфа, але віяк не можна будувати твердження про ленну залежність Романа від Филипа.

З інших спірних питань в історії галицько-володимирського князівства, яких торкнувся д-р Лік, порушу тут справу здогадної підмоги, що її дав начебто король Володислав Локтик мазовецькому князеві Болеславові Тройденовичеві, коли він здобував для себе галицько-волинську державу. Німецький історик стверджує на основі відомої йому літератури, що після смерти останніх Романовичів (1323 р.) виправився Володислав Локтик разом з мадярами на Русь, і — як приймає польська історіоґрафія в противенстві до української — посадив на княжому престолі у Володимирі Волинському Болеслава Тройденовича, сина черського князя на Мазовші (с. 46—47). Здавалосяб, що історики при своїх дослідах кермуються національними почуваннями й відповідно до них вияснюють собі історичні події. Але так не є; польська львівська дослідниця д-р Ева Малечинська в основній студії про взаємини між мазовецькими князями й польськими королями (Książęce lenno mazowieckie, Львів 1929. с. 13—20) виказує, що в 1320—1328 рр. були ворожі взаємини між Володиславом Локтиком і мазовецькими князями (між іншими Тройденом, батьком галицького князя Болеслава-Юрія II). Через те Локтик не тільки не помагав Болеславові Тройденовичеві здобути галицько-володимирське князівство, але ще й виправлявся з мадярами в 1324—25 рр. на Русь, щоб його туди не допустити. Як бачимо, новіші польські історичні досліди підтверджують те, до чого дійшли українські історики. Автім строга аналіза джерельного матеріялу виказує цілковиту безпідставність тверджень польських істориків А. Прохаски, Я. Домбровського, Г. Пашкевича й інших.

Одначе з того приводу не можна робити докорів авторові, що зразково під методольоґічним оглядом обговорює властиву тему. Але не треба думати, що досі ніхто не порушував у літературі питання ролі німців в історичному процесі Польщі. Праця д-ра Ліка опирається на дослідах визначних польських учених, як проф. д-ра П. Домбковського, покійних д-ра Прохаски і проф. д-ра Я. Птасьніка, з молодших д-ра Й. Скочка й багатьох-багатьох інших. Заслуга Ліка лежить у зібранні й доповненні багатим джерельним матеріялом дотеперішніх історичних дослідів у цьому напрямі; попри те він познайомлює своїх німецьких земляків з думками польських істориків про німецький елемент у Польщі. Тому відємні голоси про наукову вартість праці Ліка деяких польських публіцистів, як варшавського ґерманіста З. Лемпіцького („Kurjer Polski“, 1934, ч. 252) і письменника А. Ґжимали-Седлецького („Kurjer Warszawski“, 1934, ч. 284) промовляють за те, що згадані польські рецензенти не тільки не знають стану дотеперішніх польських історичних дослідів у тому напрямі, але навіть не переглянули як слід праці німецького історика, що дуже часто наводить думки польських учених

Д-р Микола Андрусяк.

З природи й техніки.

ДВА НОВІ МОСТИ-ВЕЛИКАНИ.

Перша пристань американського заходу Сан Франціско, що після жахливого землетрусу у 1906 р. дуже швидко відбувалася і має сьогодні біля півтора міл. мешканців, лежить на північнім кінчику маленького півострова. Цей півострів так положений, що замикає собою прегарний залив і дозволяє йому тільки вузким, порівнюючи, проливом т. зв. „Золотими Воротами“ получитися з Великим Океаном. І саме цей чудовий, замкнений залив враз із „Золотими Воротами“ є великою перешкодою для комунікації. Бо, щоби дістатися автом з Сан Франціско на східний беріг заливу або й північ на другий, північний беріг проливу „Золотих Воріт“ треба стратити 6—8 годин часу. Щоби усунути цю аномалію, почали американці будувати два величезні мости: один із Сан Франціско до Окленд, другий на північ понад „Золоті Ворота“ до міста Савсаліто.

Цей другий міст буде на 2682 метри довгий. Він складається з трьох частей. Дві величезні вежі, що вистають з води на 224 метри, мають вдержати середущу частину моста, довгу на 1319 метрів. Поверхня мосту лежить 68 метрів понад рівнем води так, що попід мостом можуть сміливо переїзджати навіть найбільші вітрильні кораблі. Ширина мосту має 28 м.; з цього 19 м. призначених на їздню, а решта на два хідники по обох сторонах їздні. Протягом 24 год. може переїхати мостом 283 тисячі авт. Кошти будови цього мосту рівні 33,5 міл. дол. Міст має бути готовий 1. січня 1937 р.

Кошти будови першого мосту, що має получити Сан Франціско з східним берегом заливу, себто з містом Окленд, передбачені на 77 міл. дол. Цей міст-великан буде мати два шляхи і то один над другим. А саме горішний шлях мосту, широкий на 18.25 м., призначений для легких авт. Зате долішний шлях мосту призначений для вантажних авт та для трамваїв. Продовж 1 год. зможе переїхати цим мостом ок. 16 тисяч авт. Цей міст будують так, що наперед вибудують одну його частину, а саме від Сан Франціско до острова Ерба Буена Айленд, що лежить у заливі. На цім скалистім острові міст поведуть крізь подвійний (горішний і долішний) тунель, довгий на 170 м., широкий на 21 м. і високий на 16,5 м. Відтак щойно побудують другу частину моста від острова до Окленд. При будові цього моста буде занятих 12 тисяч робітників. Викінчення його передбачене теж на 1. січня 1937 р.

ЯК ПОВОДЯТЬСЯ ПТАХИ ПІДЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ?

Американець М. П. **Скіннер** обсервував поведінку птахів підчас землетрусу, що навістив 10. березня 1933 р. місцевість Льонґ Біч (на південь від Голівуд у Каліфорнії над Тихим Океаном) та трівав там з малими павзами продовж 20 годин. Зі заходом сонця осіла ще перед землетрусом громада птахів, зложена зі 100 косів, на групі дерев. Безпосередньо перед землетрусом Скіннер запримітив у косів щораз більший неспокій. Підчас найсильнішого потрясення птахи піднялись спіральним летом на висоту 50 метрів. Як тільки цей сильний трус устав, птахи осіли знов на деревах і не реагували на менші і слабші потрясення. А. Л.

КТО ЩЕ НЕ ДАВ „ДАРУ ПРОСВІТІ“, СПІШИСЬ, БО ЧАС НЕ ЖДЕ!!

Сойм видав 9 послів судам.

ВАРШАВА, 18. 12. ПАТ. Буджетова комісія сойму розглянула нині прелімінар буджету міністерства суспільної опіки. Реферував посол Зовінський, який підкреслив, що видатки міністерства менші на 7.5 міліонів від минулорічного буджету міністерства.

Реґулямінова комісія сойму на внесок прокуратора рішила по довшій дискусії видати судам таких послів: Паца, Павловського і Врону (Стронніцтво Людове), Войцеховського і Ґонсьора з ББ, Вахнюка з української радикальної партії, Філелюса — дикого посла, Соху і Лясоту послів ендеків. Справу видачі посла Реґера з ППС на домагання міністерства відложено на пізніше.

Знову два присуди смерти.

МОСКВА, 18. 12. ПАТ. В самарській окрузі засудили на кару смерти двох терористів за вбивство двох членів комуністичного союзу молоді.

— **Виїзд о. Кладочного до Берези.** В четвер вечором (20. XII.) виїзджає, як довідуємося, зі Львова до Берези Картуської за дозволом міністерства внутрішніх справ капелян українських вязнів о. д-р Осип Кладочний.

— **Комуністичний процес.** Перед судом присяглих у Львові станули під закидом комуністичної пропаґанди Йосиф Райтет, студент політехніки, Суля Дінер, робітниця фабрики „Бранка“, Хуне Ротбавм, кімнатний маляр, Ляйб Шух, шлюсар і Йонас Беріц, абсольвент гімназії.

— **Ще одна кукурудзяна афера.** Перед окружним судом як відкличною інстанцією в Станиславові відбулася карна розправа як епільоґ кукурудзяної афери в Надвірнянщині. На лаві обвинувачених засіли Ляйб Бреслер, Дмитро Кіндратюк, Микола Кузяк, Авраам Гарц, Ілько Оленюк і Василь Худяк із Зеленої пов. Надвірна. Торік підчас гострої зими, коли серед гуцульського населення панував голод, староства гірських повітів приділили по зниженій ціні вільну від привозового мита румунську кукурудзу для найбіднішого населення. Обвинувачені, використовуючи важке положення населення, набули значну скількість тої кукурудзи по зниженій ціні від гуцулів, щоби відпродати дальше по ринковій ціні. Суд затвердив присуд першої інстанції, на основі якого дістали: Бреслер 1 рік вязниці, Гарц 8 місяців вязниці, а інші на кару арешту по 6 місяців кожний.

— **Краєва хроніка.** В Літині пов. Дрогобич арештовано чотирьох робітників, Федька Лавдира, його брата Петра, Дмитра Садового й Онуфрія Пігута, які напали свого часу на трьох купців з Літині й зрабували їм 380 зол. — В Станиславові при вул. Зофіївка 29-літній механік Петро Зиґо стрілив пять разів з револьвера до 38-літної каварняної танцерки Ґізелі Ричель, ранячи її смертельно. — У городськім суді у Дрогобичі відбулася розправа проти Миколи Одинака і Юлії Брінґсівної з Ясениці, яких батько жидівочки Брінґсівної заскаржив за крадіж 600 зол. і 400 долярів. Коли Брінґсівна не могла виєднати від батьків згоди на подружжа з Миколою Одинаком забрала згадану квоту грошей батькові і втікла зі своїм любчиком до Борислава, а звідтіля до Хирова. Розправу відложено.

— **Бандити удавали поліцію.** В Балинцях пов. Коломия на дім Петра Семотюка напали в ночі опришки і пробували дістатися до середини, причому подали себе за поліцію. Семотюк освітив їх електричною ліхтаркою, а тоді напасники дали до нього кілька стрілів, ранячи його в ногу. Домівники почали кричати і напасники мусіли занехати грабунок. Відходячи підпалили стодолу.

— **Вбивство начальника суду.** Перед судом присяглих в Ряшеві розпочалася розправа проти 82-літного волоцюги Ґабрієля Чехури, що вбив Станислава Кшоса, начальника суду в Тарнобжеґу. 4. листопада вечером зійшов Кшос до пивниці свого дому, щоби зачинити віконниці. Коли довший час не вертався, занепокоєна жінка вислала доньк до пивниці, й почула якийсь шелест. Думаючи, що це злодії, побігла до судового будинку, положеного напроти дому, і покликала вязничного сторожа і секретаря Дукета. Коли вони зійшли до пивниці, побачили неживого Кшоса, що лежав у калюжі крови, а побіч нього закровавлену

сокиру. Злочин видався спершу загадочним і були підозріння, наслідком яких арештовано жінку вбитого. Аж нарешті арештовано волоцюгу Чехуру, який признався до злочину й оповів подрібно, як це зробив. Розправа викликала велике заінтересування.

— **Осторожно з електричною лямпою.** В будинку державного тютюнового монополю у Вильні знайшли трупа урядовця Юрія Гринцевича, що лежав на долівці і держав в одній руці малу електричну лямпу, а в другій малий ніж. Лікар ствердив, що Гринцевича поразив електричний струм. Хотів мабуть направити ушкоджену лямпу і згинув від короткої лучби.

— **Чехи арештували польську княгиню.** Чехословацька поліція арештувала при переході чехословацької границі польську княгиню Магильду Сапегу. Обвинувачують її за образу чехословацької нації. Перед кількома днями вона подорожувала по Чехословаччині й Мадярщині. На кордоні Чехословаччини й Мадярщини переніс їй чехословацький носій пакунки з чехословацького до мадярського вагону. Княгиня дала йому за те корону. Він зажадав більше. А що вона відмовлялася, носій переніс пакунки з мадярського вагону назад до чехословацького. Тоді княгиня дала йому жадану заплату. При цій нагоді вона виляяла образливими словами чехословацький нарід. Носій доніс це до відома влади. При повороті княгиню арештовано й віддано судові за образу нації.

— **Самогубство нафтового спекулянта.** Знаний віденський хірург і професор університету д-р Льоренц відобрав собі життя повісившись. Як повідомляє віденська преса, Льоренц був власником нафтових теренів у Сх. Галичині. На безуспішних верченнях він стратив увесь свій маєток вартости півтора міліона шілінгів і це стало причиною його самогубства.

— **Публичний осуд за брак жертвенности.** У Франкфурті над Меном поліція інтернувала б. ляндрата Марка та його жінку, тому що в часі збірки на різдвяні дарунки, влаштованої націонал-соціялістами, жертвували кілька безвартісних річей, як 2 пари подертих черевиків, 2 подерті сорочки, старий капелюх і т. п. Місцева преса зазначує, що Марк дістає 500 марок місячної емеритури. Вістка про це викликала серед населення таке обурення, що поліція мусіла взяти б. ляндрата й його жінку до охоронного арешту.

— **Згоріло 21 коней.** На перегоновім майдані в Торонто вибухла одночасно в шістьох місцях пожежа, що поширилася дуже швидко. Згоріло 21 перегонових коней. Втрати обчисляють на 60 тисяч долярів. Пожежа повстала наслідком підпалу.

— **Не вдалася штука.** Український тижневик „Праця", що виходить у Прудентополіс в Бразилії, приніс таку вістку: „Мешканці Куритиби мали недавно нагоду бути свідками шумної реклями, яку зробили місцеві поляки і деякі бразилійські прихильники в честь світового силача Збишка Циганевіча. Замісць приїзду Циганевіча наспіла вістка з Ріо де Жанейро, що там арештовано Циганевіча й його товариша Новіну за прилюдне обманство. Циганевіч думав, що й в Ріо де Жанейро вдасться пускати блахмана глядачам і замісць справді дужатись буде зі своїми спільниками грати комедію. Тому він і його спільник Новіна відмовились ставути на герць з бразилійським силачем, який хотів справді боротись і не хотів увійти до обманчивої кліки. Коли про це довідалася бразилійська поліція, арештувала обох польських спортовців. Оба вони стануть перед судом за намагане ошуканство".

— **Ріжні вістки.** Японський посол передав президентові франц. республики Лебрену високий ордер „хризантеми". — Сенатська комісія у Вашингтоні ствердила, що підприємства, які постачають ріжним державам зброю заробляють між 20 і 75 проц.; є й такі, що заробляють 362 проц. — Китайський уряд поставив у Шангаю памятник тим воякам, що впали в бою з японцями три роки тому. — Місто Остенда призначило більшу суму на перебудову касина і пляжі. — 31. грудня перестане виходити расістська газета „Дайче Цайтунг", що проіснувала 40 літ. — У Парижі на Елісейських Полях відкрили „Кольоніяльний центр", що має на меті зміцнювати культурні звязки Франції з її кольоніями. — У Гран Чако згинуло від спраги більш як 5000 болівійських вояків. — У Нюйорку мали зеднати оперову і фільгармонічну оркестру, але Тосканіні, якому доручили спільний провід, відмовився від такого проекту з мистецьких оглядів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Лист до неба.

Відчиняючи вчора вікно своєї кімнати, знайшов я на примурку лист. „Високоповажаний Святий Отець Миколай. Небо"... Так стояло на коверти. А що я дома заступаю інкоґніто святого Угодника, то взяв і відчинив коверту.

В середині — як звичайно — просьба, написана що правда з похибками, але щиро:

„Приниси мині Оче Миколаю чиколяду, халву, армоту, патрони, лижви і ще щось"

Прочитав я письмо і задумався.

Гей, часи, часи! Які ви були добрі, які гарні — часи мого дитинства! Пішли як листя по воді, пропали, минулися... І я колись писав листи до Отця Миколая та клав на вікно. Ранком лист зникав, а під подушкою зявлялися дарунки. Не всі, які я собі бажав (треба було бути дуже чемним!), але все таки...

Так і мому синові. Не все чого бажає, знайде під подушкою, але „щось" таки буде...

Врешті думка: Пишуть малі діти листи до Святого Миколая, чому я, старий, не маю написати. Може якраз лист дійде, як не до Нього, то бодай до якогось заступника.

„Святий Отче Миколаю!

Приносиш Ти нашим дітям ріжні дарунки, залежно від їх чемности, принеси і нам, старшим. Розумію, тяжка тепер дорога: сніг забарився, дороги розкислі — ні возом, ні саньми. А нам, Святий Отче, так треба Твоїх дарунків! Не цукорків і халви, не лижв чи совгів чи ковьків чи як їх там пишуть, а того „ще щось", що даєш до кожного дарунку дітям. Тільки грубшого, бо ми більші і твердшу шкіру маєм. Набрати б десь-будь над Дністром, чи Стриєм, чи над Прутом у лузі звичайної, а гнучкої лозини і кожному по заслузі.

Бачив я, Святий Отче, таку сцену. Запалилася сільська хата. Не знать як і від чого. Спалахнув вогнем соломяний дах і готово. Вибігли мешканці хати на двір, поставали і сваряться:

— То ти, сякий-такий, певно папіроску курив — кричить батько.

— Не курив! — перечить син. — Але, чи то не ви, татуню, люльку все за ліжко витрушуєте?

— Я тебе зараз витрушу! Геть мені з очей!

А мати до дочки:

— Десь певно ти не згасила жару на припічку.

— Я не палила вчора, а ви. Треба було присипати потім.

— Ти до мене? Гей, люди, а вона до мене!

— А ви чого кажете, що то я.

— Йойой! — рве волосся батько. — Син хату спалив.

— Айай! — нарікає син. — Тато люльку витрусив.

— Ґвалт! — таку дочку маю, людоньки!

— Боженьку святий. Мама на мене, а сама винна.

Далі батько сина за чуб, мама дочку за косу і гасмають аж гомін іде.

А хата собі горить.

Аж надбіг якийсь добрий чоловік і кийком кого попало.

— То ви — каже — тепер сварку почали. Ратуйте, що ще можна, бо в старці підете.

Опамятав їх. Кинулись на рятунок і ще таки всоднно врятували. Скриню батько з сином витягнули, мати два кожухи крізь вікно викинула, а донька подушки винесла.

Святий Отче Миколаю!

Прибудь, прилинь, Угоднику. Хата горить!"

Висилаю нині це письмо.

А вуж дійде! **Галактіон Чіпка.**

ПОТРІБНА ПУБЛІКАЦІЯ.

Андрій Жук: „КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ОЩАДНОСТЕЙ".

Під таким наголовком друкувалися в органі РСУК „Господарсько-Кооперативний Часопис" статті Андрія Жука, котрі вийшли тепер окремою книжкою, накладом товариства „Ощадність" у Львові. Є це статистична розвідка про стан ощадностевої справи у народів Польщі, зі спеціяльною увагою до стану цієї справи у нас, українців. Видруковано цю розвідку в тій цілі, як говориться у вступному розділі книжки, „щоб дати кооперативним робітникам на місцях матеріял, потрібний при веденні ощадностевої пропаганди". Книжка дійсно містить багато статистичних даних, без яких не можна обійтися при опрацьовуванні викладів і промов на тему ощадности і кредитової кооперації.

Про зміст книжки говорять наголовки окремих її розділів. По вступних увагах ідуть такі наголовки: Значіння кредитових кооператив для організації ощадностей, Скільки є кредитових кооператив у Польщі, Національний склад кредитових кооператив на території з українською більшістю, Розміщення кредитових кооператив по воєвідствам, Розвій вкладних операцій у кредитових кооперативах Польщі, Участь кооператив поодиноких національностей у загальній сумі вкладок, Участь воєвідств з українською більшістю населення в сумі вкладок, зложених у кооперативах Польщі, Українська кредитова кооперація перед війною, Відбудова української кредитової кооперації по війні, Територіяльне розміщення українських кредитових кооператив, Стан української кредитової кооперації в 1925 р. Стан української кредитової кооперації в 1933 р., Що в нас робиться для організації ощадностей, Кілька загальних увагів про нагромадження капіталів, Закінчення, в якому між ін. пригадується постанова VII. Кооперативного Зїзду з 1932 р. про вагу ощадностевої пропаганди й організації ощадностей.

На кінці книжки додано відозву Товариства „Ощадність" п. н. „Шанути — значить будувати будучність одиницям і нації" та спис книжок в українській мові про кредитову кооперацію й ощадність.

На зарядження Т-ва „Ощадність" у Львові мають у цілому краю відбуватися тепер свята ощадности. Ці свята мають організувати передовсім українські кредитові кооперативи, а в місцевостях, де українських кредитових кооператив нема — інші види українських кооператив (господарсько-споживчі, молочарські і т. п.), в формі викладів, вечірок і забав, з відповідною до цілі програмою.

Свято ощадности, читаємо у відозві Т-ва „Ощадність", „не сміє обмежитись на словах. Вислідом його мусять стати діла, значить: збільшення національних капіталів в українських кредитових установах шляхом масових дрібних вкладок і збільшення кількости наших кредитових кооператив".

Усвідомити велику вагу цієї справи для піднесення матеріяльного добробуту й культури нашого народу поможе власне книжка Андрія Жука — „Кредитова кооперація й організація ощадностей". Тому вона повинна найтися в руках кожного інтелігентного кооператора і в бібліотеці кожної української кредитової кооперативи. Замовляти її в Товаристві „Ощадність", Львів, вул. 3. Мая ч. 15, або в Ревізійному Союзі Українських Кооператив, Львів, вул. Міцкевича ч. 12. Ціна примірника 60 сотиків.

Із судової салі.

ЗА СИПАННЯ МОГИЛ У ЧЕСТЬ ПОЛЯГЛИХ.

Старосто в Самборі засудило: Петра Пецюха, Олексу Пецюха, Миколу Павліва, Адама Ткача, Максима Малиновського, Михайла Коваля, Гриня Малиновського, Миколу Сеньківа, Нестора Музику, Максима Хому, Олексу Громадського, Антона Громадського, Михайла Маланчака, Івана Коваля, Гриня Маланчука, Олексу Кушніра, Филипа Павліва, Андрія Павліва, Максима Кушніра, Гриня Кушніра і Івана Ткача, всіх із Вяцкович, за усипання в ночі з 1. на 2. травня ц. р. у Вяцковичах могили у честь поляглих українців, а перших двох крім цього за скликання під голим небом зборів без дозволу влади, на гривну по 40 зол. або по два тижні арешту і по 6 день арешту, а двох перших ще на гривну по 20 зол. або 2 тижні арешту, за переступство арт. 1. декрету з 3. 1. 1919 Д. З. Д. ч. 33/34 поз. 298.

Дня 17. грудня ц. р. відбулася перед окружним судом в Самборі розправа в цій справі, на якій усіх обвинувачених увільнили. Обвинувачених селян боронили адвокати: радн. Іван Білинський і д-р Гупкевич.

СПОРТ.

СТАНИСЛАВІВ. ПРОЛОМ — РАДА СИРОТИНСЬКА В СТОЛОВІЙ СИТКІВЦІ (ПІНГ-ПОНГ)

Перші змагання Пролому з жидівською дружиною за мист. Б-ги закінчились вислідом 4 : 2 для Пролому. Технічні висліди: Андрійшин II. — Кіршнер 17 : 21, 10 : 21; Ліськевич Б. — Роттер 21 : 19, 18 : 21, 21 : 8; Атаманюк — Розінер 21 : 17, 21 : 10; Клиновський — Тітман 12 : 12, 18 : 21; Смола — Вінтер 21 : 8, 21 : 10; Новицький — Гакман 21 : 15, 19 : 21, 21 : 14. Ціла шістка Пролому станула в своїх перших мист. змаганнях на висоті завдання. Всі грали амбітно й жертвенно. Найкраще грали Атаманюк (мист. Пролому) й Новицький; одначе останній мусить позбутися гри легковажної, через яку стратив зовсім непотрібно одного сета. Найтяжчу боротьбу, хоч і програну, звів Клиновський, який часто за одну точку боровся 15 мінут. Надсподівано добре заграв Смола, а Андрійшин II і Ліськевич Б. виконали своє завдання зовсім вдоволяюче. Публики багато, стільки скільки могло поміститися в салі.

Пролом II. — Рада Сир. 3 : 3. Змагання принт. Пункти для Пролому здобули: Голинський I. і II та Кулїба. Найліпше грав Кулїба. Пролом II. міг ті змагання виграти 4 : 2. та резервовий Моняк не видержав нервово і програв з противником, від якого був ліпший. Б. Л.

ЗМАГАННЯ У. С. С.

Зимовий змаговий сезон зачався в У. С. С. приятельськими змаганнями між **У. С. К-ом і Соколом (Бельведер)** у столовій ситківці (пінг-понг). Змагання закінчились заслужено і сподівано виграною У. С. К-у (5 : 1). Висліди (У. С. К. на першому місці): Комар — Новаківський 21 : 16, 17 : 21, 17 : 21; Ралич — Фуркевич 21 : 17, 21 : 19; Андрухович II. — Мусій 21 : 9, 21 : 14; Андрухович I. — Товарик 21 : 15, 21 :12; Мікльош — Калічук 21 : 15, 21 : 16; Даньо — Пеоейма 17 : 21, 21 : 13, 21 : 8. До найкращих змагань належала гра Андруховича II. з Мусієм. Андрухович II. вертається поволі до своєї колишньої форми. Найтяжчу боротьбу звели Комар і Новаківський, а остаточний вислід вагався до останніх ударів ракетки. Індивідуально найліпше грав Даньо (У.), опісля Мусій (С.). В складі У. С. К-у, як бачимо, бракує Сойки II й Остаповича, які, здається, грати в У. С. К-у не будуть. Б. Л.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Кооператива „Український Театр" Театр „Заграва".
Львів. Театр „Ріжнородностей":

Субота, 22. XII. год 7·30 веч. „Ой не ходи Грицю".

Неділя, 23. XII. год. 3·30 поп. „Ой не ходи Грицю".

Неділя, 23. XII. год. 7·30 веч „Святе подружя".

Український Нар. Театр ім. Тобілевича Бучач:

19. XII. „Залізна Острога".
20. XII. „Спадкоємець".

З Бучача іде театр до Монастириськ.

Великий Міський Театр.

Середа, 19. XII. год. 7·30 веч. „Пімста" А. Фредра. Премієра.

Четвер, 20. XII. год. 7·30 веч. „Роскішна дівчина".

Театр Ріжнородностей.

Середа, 19. XII. год. 7·30 веч. „Блудний боксер".

Четвер, 20. XII. год. 7·30 веч. „Блудний боксер".

Кіна.

АДРІЯ: „На паризькому бруку" та „Маска облуди".

АПОЛЬО: „Каріока" (Дольорес дель Ріо).

АТЛЯНТИК. „Весняний вальс" (муз. Штравса) і Льорель і Гарді.

ВАНДА: „Сестра Анжеліка", „Ліцитація кохання".

ГРАЖИНА: „Королева Богеми", „Біла леді".

КАСІНО: „Погоня за тінею" (реж. Ван Дайка).

КОЛІСЕЙ: „Пропасть життя", ревія „Львів сміється знов".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Галь).

МАРУСЕНЬКА: „Тореадор і жінки" (Ад. Менжу), ревія „Веселе шаління".

МІРАЖ: „Моя мрія то ти" (Ліліян Гарвей).

МУЗА: „Пімста пана Ікс".

ПАЛЯС: „Революція сміху" в гол. ролі Шерлі Темпл.

ПАН: „Збещещена", „1002 ніч" із Мозжухіном.

ПАСАЖ: „Двійник", (Кен Мейнард) і ревія.

РАЙ: „Життя Генриха VIII".

СВІТ: „Пісня пісень", „Година з тобою".

СОНЦЕ: „Син джунглів".

СТИЛЕВЕ: „Її високість прачка" і ревія.

УТІХА: „Дольорес — жінка смерти" та ревія.

ХИМЕРА: „Тигр убивник".

Закордонне радіо.

Середа, 19. грудня 1934.

Відень (506,8) 17·10 Солісти, 21·45 Смичк. квартет, 52·50 Концерт, **Братислава** (298,8) 17·05 Камер. музика, 19·35 Форт. **Брно** (325,4) 19·00 „Переказ про Кітежу" оп. Рімського-Корсакова", **Кошиці** (259,1) 16·45 Для дітей, 17·05 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 10·15 Сальон. музика, **Прага II.** (249,2) 14·25 Сальон. музика, 18·55 Два фортепіяни, **Париж** (1648) 13·15 Концерт, 19·55 Трістан Бернар перед мікрофоном, 21·00 „Ле Шіен ді Жардіньє" ком. оп. Гріззара, **Барсельона** (293,5) 19·00 Опера, **Мадрид** (274) 22·00 Спів (Отелі, сопр.), **Атльона** (531) 20·30, 21·20, 21·50 Спів, 22·35 Нар. музика, **Ковно** (1935) 17·20 Спів, **Рига** (514,1) 17·10 Скрипка, 19·40 Лотиські пісні й танки, 21·25 „Ріголето" оп. Вердія, **Берлін** (356,7) 18·30 Різдв. пісні, 21·10 Муз. вок. концерт, **Гамбург** (331,9) 17·50 Нар. пісні, **Ляйпціг** (382,2) 14·40 Різдвяна муз., 18·10 Оп. музика, **Минхен** (405,4) 14·20 Коляди, 17·50 Невідомі Шубертові пісні (Факніц, баритон). **Штутгарт** (522,6) 14·45 Форт., 15·00 Давні й нові коляди, **Будапешт** (550,5) 13·30, 22·45 Циг. й танк. музика, 17·00 Спів, 21·25 Концерт. **Міляно** (368,6) 13·10 Орхестра, 17·10 Камер. музика, 20·45 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·00 Легка музика, 20·45 Оп. вечір.

Четвер, 20. грудня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 16·20 Арії та пісні, 17·40 „Залюблена королева" оперетка Бродського, 19·10 Вок. дуети, 19·15 Слявянська музика. **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, 19·30 Військ. орх., 21·15 Хор. **Прага II.** (249·2) 18·20 Сальон. музика, **Париж** (1648) 21·45 Симф. концерт, **Барсельона** (293,5) 20·00 Фортепян, 22·30 Спів, **Атльона** (531) 21·30 Форт. сольо, 22·15 Спів, **Берлін** (356,7) 9·45, 15·25 Для дітей, 17·30 Форт. твори, тирольські пісні, 19·00 Штрасерові твори форт. орх.), **Кенігсвустергавзен** (1571) 10·15 Нар. пісоньки. 18·00 Новіт. музика. 20·50 Симф музика **Кельн** (455,9) 10·10 Нар. пісоньки. 17·47 Абтові пісні, **Ляйпціг** (382,2) 18·35 Норв. нар. пісні, **Будапешт** (550,5) 12·05 Сальонова орх., 20·00 Різдв. ораторія Баха, 23·15 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 11·30 Легка муз., 16·45 Для дітей, 19·10 Популярна музика. **Рим** (420,8) 13·45 Легка музика, 17·00, 20·45 Вок.-інстр. концерт.

Львівське радіо.

Середа, 19. грудня 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 21·00 Реклям. концерт, **9·40 Богослуження з Волоської церкви у Львові** 11·40 Поважна музика з гр. пл., 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорол. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт 13·00 Полудн. денник, 13·05 Дрібні твори на віольончелю та скрипку з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Пять хв. вітру від моря, 15·50 Театр. фрагменти, 16·00 „Стріча" муз. образець, 16·45 Листи від дітей, 17·00 Органовий ресітал, 17·25 Що купити дітям на ялинку, 17·35 Гуральські пісоньки з гр. пл., 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·13 Сильва рерум, театр. реперт., 18·15 Пісні (Рейтан, баритон), 18·35 Легка музика з гр. пл., 18·45 Передюднення села в Польщі, 19·00 Дуети (Гаденська сопр., Братіська мецосопр.) в супр. форт., 19·20 Актуальна гутірка, 19·30 Твори в вик. орх. Кольомбо з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Легка пісонька й мельодія, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Ланьцут (фейл.), 21·40 Пісні в супр. форт., 22·15 Авд. присвячена творчості Каспровича, 22·45, 23·05 Танк. музика, 23·00 Комунікати.

Четвер, 20. грудня 1934.

6·45 Гейнал, 6·52 Руханка, 6·50, 7·08, 7·25 Ранішня музика з гр. пл., 7·15 Ран. денник, 7·35 Хвилинка господинь, 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольог. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Різдво в країні кави (для дітей), 12·30 Муз. вок. поранок, 13·00, 13·10 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Легка музика, пісоньки. 16·35 Лекція фр. мови, 16·50 Театр Уяви: Трагедія Сократа II. ч. „Плятон: Оборона Сократа", 17·50 Листи та програми, 18·00 Сільва рерум, реперт. театрів, 18·05 Значіння зимових кольоній для дітей, 18·15 „Варіяції Гольдберга" Й. С. Баха (гр. пл. з поясненнями), 18·45 Белетр. новини, 19·00 Концерт мандоліністів, 19·20 Акт. гутірка, 19·30 Легка музика з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Легка музика (орх., вокальний квартет), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт польської музики, 21·45 Дипльоматія та протокол на дворах польських королів, 22·15 Лекція танку, 22·35, 23·05 Танк. музика. 22·45 Відповідальність шофера за авт. випадки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·28 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·17, Париж 34·93·50, Берлін 212·95, Цюріх 171·50, Голяндія 358·10, Прага 22·12·50, Італія 45·32, Нюйорк кабель 5·29·75, Нюйорк чеки 5·29·50.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·20—34·60 Дукати 81·50—82·00, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас	Підволочиська від	Підволочиська до	Львів від	Львів до
Сімя конопляне	24·50	25·00		
Висівки житні	7·50	7·75	7·50	7·75
Висівки пшен. гр	7·75	8·00	8·50	8·75
Висівки пш. мілкі	8·50	8·75		
Висівки ячмінні	8·00	8·12	9·50	10·00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 17. грудня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·60 зол.
1 л. молока	0·17 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	3·90 — 4·00 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана, на яйця зниженова.

Маслосоюз повідомляє, що в грудні ц. р. платить до відкликання своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курочки молоді	I. кл.	за 1 кг.	0·93 зол.
Когутики мол.	I. „	„	0·85 „
Качки	I. „	„	0·85 „
Пантарки	I. „	„	1·— „

Індиків і гусей не приймає. Також не приймає курей, качок і пантарок II. кл.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ОПОВІСТКИ.

Ширші сходини членів Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок відбудуться в пятницю дня 21. грудня ц. р. год. 6, веч. в домівці при вул. Мохнацького 12. На порядку нарад відчит проф. Сімішка „Враження в подорожі по СССР. у 1934 році". — Присутність членів обовязкова. Гостям раді 655 1—2

До Українського Громадянства міста Львова! Як кожного так і цього року з приходом Різдва Христового явиться в наших хатах ялинка на втіху своїх батьків, а надію всього народу. — Появиться також на наших столах традиційна українська кутя. А щоби при цій нагоді скористала саме та установа, якій найбільше на серці лежить отся братія-дітвора, — себто Рідна Школа — зорганізували бувші члени УГА, а теперішні безробітні, продаж ялинок, підставок до них і пшениці, з якої значна частина доходу призначена для Рідної Школи. Тому Рада Повітового Союза Кружків Рідної Школи у Львові поручає тих продавців та просить робити закупи тих річей по змозі тільки в них, бо з тої продажі скористає також і Рідна Школа. Покажім усі, що все й всюди дбаємо про Рідну Школу! **Рада Повітового Союза Кружків Рідної Школи у Львові. Микола Ластовецький в. р.** Голова. **Микола Кос в. р.** Секретар.

Старшина Кружка Рідної Школи ім. Ганни Барвінок почувається до милого обовязку зложити сердечну подяку Усім, що причинились до звеличання свята в століття роковини уродин поета О. Ю. Федьковича а саме: ВП. П. Др. Василеві Сімовичеві, проф. О. Ціпановській, Стефі і Галі Левицьким. Ірині Гургулівній, Евг. Зарицькій, др. Борисові Кудрикові та хорові „Сурма" під проводом диригента Ів. Охримовича. Дякуємо теж Впр. СС. Василіянкам за відступлену салю. 716

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480·—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . . „ 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.